

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitost

Najsevernější bod pevniny: mys Gallinas - Kolumbia

Najsevernější bod celého kontinentu: mys Punt Kudarebe – Aruba

Najjužnější bod pevniny: mys Froward - Čile

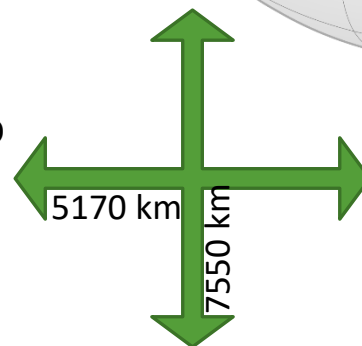
Najjužnější bod celého kontinentu: ostrov Diego Ramirez - Čile

Najzápadnější bod pevniny: mys Pariñas – Peru

Najzápadnější bod celého kontinentu: Darwinov ostrov – Ekvádor (Galapágy)

Najvýchodnější bod pevniny: mys Branco – Brazília

Najvýchodnější bod celého kontinentu: Ilha do Sul – Brazília

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitosť

Malá horizontálna členitosť – pár ostrovov:

Ohňová zem, Falklandy, čílske ostrovy západnej Patagónie, ekvádorské Galapágy a ostrovy

Juana Fernandéza v Tichom oceáne, **najväčší riečny ostrov na svete Marajó**

- Najvyšší bod Aconcagua (6 959 m)
- Najnižší bod je preliačina Gran Bajo de San Julián (-105 m)
- Kordiléry (Andy)
- Náhorné plošiny – Altiplano
- nížiny: Amazonská, Orinocká a Laplatská, kde povodie veľtokov vytvára terasové a nívne roviny a na rozvodiach aj sklonené rovné tabule – **chapady**

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitosť

Veľa vulkánov:

Gualatiri, 6 060 m; Lascar, 5 990 m; Cotopaxi, 5 897 m ai.) a cca. 40 vyhasnutých

- **tropické, subtropické, mierne pásmo**
- **88% riek do Atlantického oceánu**
- **Amazonka**, Paraná, Orinoco, Paraguay, Magdalena ai.
- Málo jazier: Maracaibo, Lagoa dos Patos, Titicaca ai.
- V Andách rozsiahle bezodtokové panvy – **bolsóny**, veľké soľné bažiny – **salary** (Salar de Uyuni) a na juhu jazerá ľadovcového pôvodu.
- najvyšší vodopád sveta – **Salto del Ángel** vo Venezuele

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitosť

- vždy zelené tropické pralesy,
- Lesostepné formácie,
- savany – llanos,
- suché lesy Gran Chaca,
- trávnaté stepi – **pampy**,
- kaktusové púšte,
- vysokohorské pustatiny – **puna a paramo**
- Antarktická oblasť - najchudobnejšie rastlinstvo

Živočíšstvo Južnej Ameriky patrí do jednej zoogeografickej oblasti - neotropickej.

Z najznámejších živočíšnych druhov sa tu vyskytujú: puma, jaguár, tapír, lamy – vikuňa, guanako, alpaka, mravčiar, leňoch, pásavec, opice – malpy, vrešťany ai. Je tu zastúpené najbohatšie vtáctvo na svete (viac ako 3500 druhov) – harpya, kondor, tukan, kotinga, kolibríky, papagáje. Žijú tu najväčšie plazy sveta: anakonda, boa, kajman, množstvo hmyzu a rýb vrátane dravých piraní.

caatingas – teplomilný a svetlomilný riedky opadavý les v tropickej časti J. Ameriky

pantanal – močiarna krajina, ktorej tvárnosť sa mení pravidelne podľa záplav a období, keď rieky po záplavách opadnú

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitosť

- Cca 400 mil. Obyv.
- Priemerná hustota zaľudnenia je 22,1 obyv. na km².
- Obyvateľstvo je rozložené veľmi nerovnomerne
- Vysoká negramotnosť
- Chudobné štvrte v okolí miest – **favely, slumy**
- 100 jazykových rodín (napr. Kečuánčina – Inkovia)

Španielčina je úradným jazykom vo všetkých štátoch, okrem Brazílie (portugalčina), Surinamu (holandčina) a Guyany(angličtina), na území Francúzskej Guyany, ktorá je ale zámorským departmánom Francúzska je úradným jazykom francúzština.

- Kresťanstvo

kreol – potomok španielskych, portugalských, alebo francúzskych prisťahovalcov (kolonistov) narodený už v Latinskej Amerike, v karibskej oblasti, v západnej Afrike alebo na juhu USA

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitosť

BRAZÍLIA

- rudné a nerudné suroviny, diamanty, drahokamy, cca. 55 %)
- obrovská zadlženosť
- Najvyspelejším regiónom je juhovýchod krajiny, kde sa sústreďuje okolo 45 % obyvateľov a približne 65 % priemyselnej výroby.

Ekologické dôsledky neúmernej ťažby nerastných surovín a drevnej hmoty, klčovania a ničenia pralesov z dôvodu získavania poľnohospodárskej pôdy, budovania hydroenergetických komplexov a dopravnej infraštruktúry (5 600 km dlhá **Transamazonica**), ako aj vzniku nových sídiel a tlaku na pôvodné domorodé indiánske obyvateľstvo, sú v niektorých oblastiach katastrofálne.

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitosť

ARGENTÍNA

- Patrí k svetovým obilnicam
- Dobytkárska veľmoc
- **gaučo** - juhoamerický pastier dobytky (jazdec)

ANDSKÉ ŠTÁTY

- meď, striebro, antimón, cín
- rybolov vďaka Humboldtovmu prúdu v Tichom oceáne
- problémom produkcia a export drog (Pestovanie koky)

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitosť

40 000 – 35 000 pr. Kr. na americký svetadiel prišli prví ľudia

4. – 9. st. obdobie najväčšieho rozmachu mayskej civilizácie

982 vikingský moreplavec Erik Červený objavil Grónsko

986/987 založená prvá vikingská osada v Grónsku

okolo 1000 vikingský moreplavec Leif Eriksson pristál

na severoamerickej pevnine

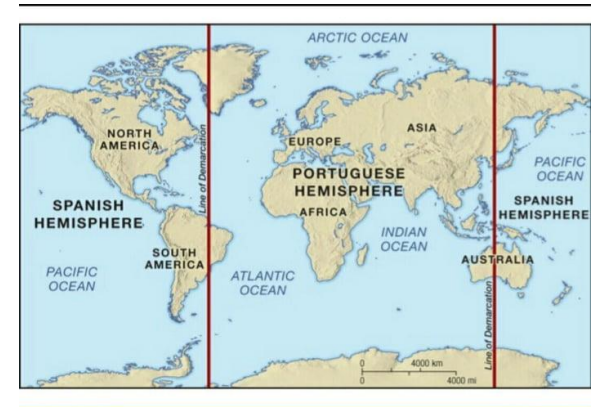
12. st. (okolo 1150) príchod Aztékov do Mexika

1492 (12. 10.) Krištof Kolumbus pristál na Bahamách

1494 **zmluva z Tordesillas** – rozdelenie novoobjavených krajín medzi Španielsko a Portugalsko podľa hranice prechádzajúcej v poludníkovom smere 370 španielskych míľ (cca. 2000 km) západne od Kapverdských ostrovov

1519 – 1522 portugalský moreplavec **Fernão de Magalhães** viedol prvú výpravu okolo zeme na západ okolo Južnej Ameriky a cez Tichý oceán

1608 začiatok francúzskej kolonizácie Kanady 1626 Holanďania založili na Manhattane pri ústí rieky Hudson osadu Nový Amsterdam a kolóniu Nové Holandsko – v roku 1664 ju získali Angličania a osadu premenovali na **New York**

JUŽNÁ AMERIKA

Geografická poloha a členitosť

1848 objavenie zlata v Kalifornii – veľký prílev obyvateľstva na západné pobrežie USA

1861 – 1865 „**Sever proti Juhu**“ – občianska vojna v USA za jednotu Únie

a za zrušenie otroctva – víťazstvo priemyselného Severu nad aristokraciou plantážnického Juhu

1896 objavenie **zlata v Dawsons v Kanade** – začiatok „Zlatej horúčky“ na rieke Yukon a na Aljaške

1914 otvorenie **Panamského prieplavu**

1929 (24. - 29. 10.) krach na newyorskej burze – svetová hospodárska kríza

1941 (7. 12.) Japonci napadli **Pearl Harbor** na Havajských ostrovoch – začiatok vojny s USA

1945 (6. 8. a 9. 8.) zhodenie amerických atómových bômb na japonské mestá

Hirošima a Nagasaki

1959 víťazstvo oddielov **Fidela Castra na Kube** (ľudová revolúcia)

1973 vojenský fašistický prevrat **v Čile** – nástup diktatúry generála **Augusta Pinocheta**

2001 (11. 9.) séria teroristických útokov na vojenské (budova Pentagónu) a civilné (budovy WTC) objekty v USA – útoky si vyžiadali 2995 obetí a okolo 6000 zranených

JUŽNÁ AMERIKA

Krajiny

1. Argentína	6. Chile	11. Trinidad a Tobago
2. Bolívia	7. Kolumbia	12. Uruguaj
3. Brazília	8. Paraguaj	13. Venezuela
4. Ekvádor	9. Peru	
5. Guyana	10. Surinam	

